

Experiencias de Aprendizaxe por Proxectos

Educación Infantil

Pazo da Cultura de Pontevedra
13 de Setembro

El proyecto tiene que ser entendido como un dibujo que puede ser corto o largo, en cuyo interior intentamos colocar nuestro trabajo y el trabajo de los niños. El proyecto le permite al niño más libertad para moverse y a nosotros nos permite acomodarlos a medida que las situaciones lo sugieren.

(Ideas de Loris Malaguzzi)

Conceptualizando

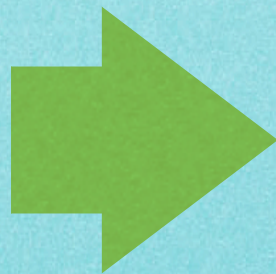
- ▶ Enfoque ou estratexia metodolóxica que pretende adecuar o ensino aos intereses e necesidades dos alumn@s.
- ▶ Favorece a construcción colectiva de coñecemento e o desenvolvemento das competencias básicas.

Curriculo Infantil

- ▶ ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS: “Na proposta didáctica terán cabida as secuencias de aprendizaxe, os proxectos ou as unidades didácticas....”.
- ▶ COMPETENCIAS BÁSICAS:
 - ▶ “Para desenvolver as competencias é necesario traballar, sobre todo, por proxectos e resolvendo problemas....”
 - ▶ “Desde a **metodoloxía de proxectos** trátase de achegar a escola á vida diaria. Empregando un enfoque globalizador, partindo dos intereses, das súas experiencias e coñecementos previos...”

Finalidade principal

- ▶ A súa finalidade principal é aprender a xestionar a propia aprendizaxe:
 - ▶ Planificar.
 - ▶ Decidir.
 - ▶ Coordinar.
 - ▶ Asumir responsabilidades.
 - ▶ Organizar.
 - ▶ Facer.

COOPERAR

¿Que supón traballar por proxectos?

UN CAMBIO DE ACTITUDE

- ▶ Enfoque novo.
- ▶ escoita atenta ante o alumnado.
- ▶ Papel da persoa docente (nun segundo plano).
 - ▶ Organizadora de intereses.
 - ▶ Enriquecedor de puntos de vista, facendo preguntas intelixentes e oportunas.
 - ▶ Prevendo recursos.

As preguntas son como as pólas das árbores, dunhas nacen outras.

O traballo por proxectos, Paco Abril

¿Que supón traballar por proxectos?

PROGRAMACIÓN CONVENCIONAL?

NON

- ▶ Os temas parten dos intereses dos alumn@s.
- ▶ Terase en conta o que xa saben os nenos e as nenas.
- ▶ A programación é flexible, aberta e provisional (varía en todo momento).
- ▶ Os erros deben valorarse positivamente.
- ▶ Priman os procesos e non os resultados.

DESVENTAJAS

VENTAJAS

Aprendizaje Basado en Proyectos

INCERTIDUMBRE

No es fácil manejarla.

ROL

Supone una transformación personal, cambiar el rol docente

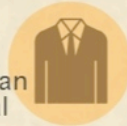
TICS

Algunos docentes no se manejan bien.

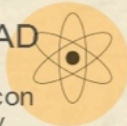
JAUJA

Alumnos asocian trabajo grupal a "fiesta"

COMPLEJIDAD

Relación de contenidos con la vida real y evaluar procesos

ACCIÓN

El alumno es protagonista

COOPERACIÓN

Colabora para hallar soluciones

GLOBAL

Desarrollo de Competencias

PENSAR

Se toman decisiones

PROCESUAL

Se evalúa el proceso y se rectifica

Déborah Martín R.

www.pedagogiaparaexitos.com

Pasamos de pensamiento individual a construcción de un

PENSAMIENTO GRUPAL.

Desenvolvimento do proxecto

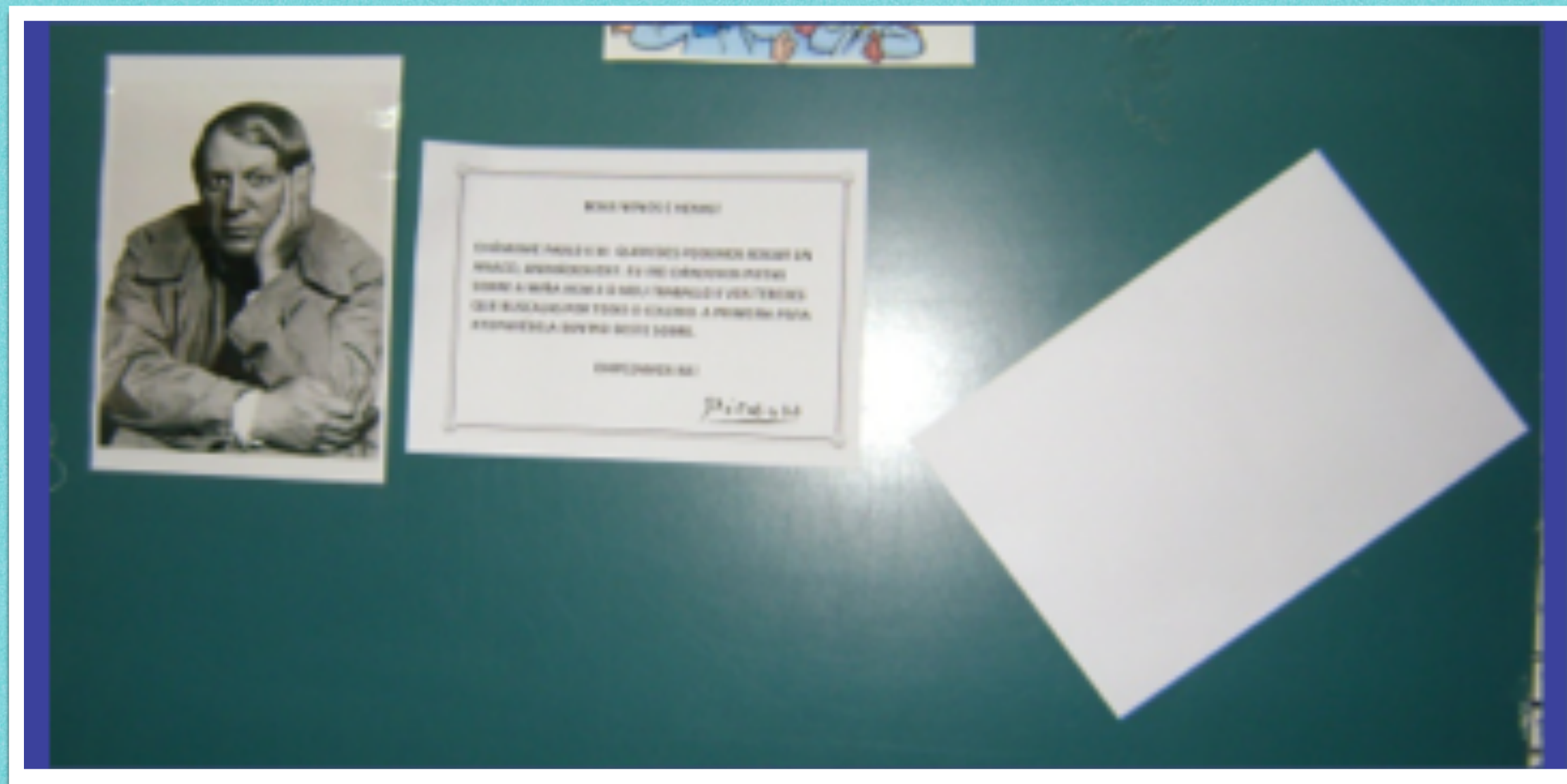
- ▶ Antes de empezar.
- ▶ Punto de partida.
- ▶ Que sabemos?/ Que queremos saber?
- ▶ Procura de fontes documentais.
- ▶ Organización do traballo.
 - ▶ Realización de tarefas
 - ▶ Avaliación do realizado

Antes de empezar é preciso....

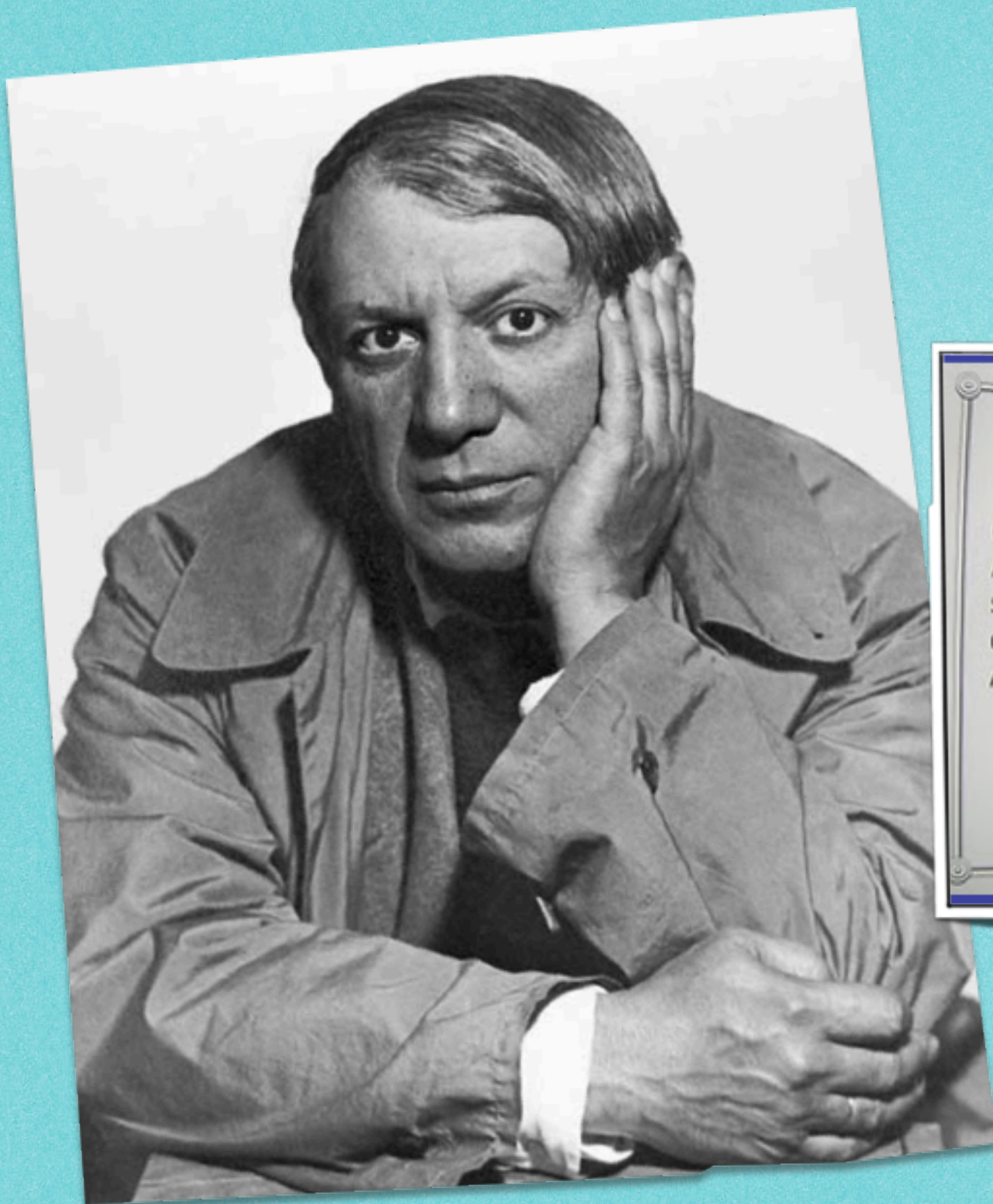
- ▶ Contar cun grupo unido, que poida compartir experiencias.
- ▶ Ter unha boa participación coas familias.

Punto de partida

- ▶ Modo explícito (proponemos) ou implícito (estar atento aos seus intereses).
- ▶ Ter en conta os “momentos aprobeitables”.
- ▶ Quen introduce un proxecto? Profesorado, alumno, grupo-clase, familia, ciclo....
- ▶ Como se introduce? Carta, noticia do xornal, folleto, imaxe, debuxo....

Recibimos unha carta

BOAS NENOS E NENAS!

CHÁMOME PABLO E SE QUEREDES PODEMOS XOGAR UN ANACO, ANIMÁDEVOS?. EU IREI DÁNDOVOS PISTAS SOBRE A MIÑA VIDA E O MEU TRABALLO E VOS TEREDES QUE BUSCALAS POR TODO O COLEXIO. A PRIMEIRA PISTA ATOPARÉDELA DENTRO DESTE SOBRE.

EMPEZAMOS XAI

Picasso

Que sabemos?

Que queremos saber?

Que sabemos?

Diálogo
"Eu sei que...."

Observando as súas
accións

Observando os seus
xogos

Interpretando os
debuxos

Favorecendo situacións
de intercambio
(faladoiros)

Que queremos saber?

Como se chamaba o papá
e a mamá de Picasso?

Onde vivía?

Asamblea Inicial

Santi: Un astronauta porque ten unha chaqueta inflable

Sabela: un científico, porque los científicos llevan chaqueta

Mario: non, levan bata

Brais: e máis un lacito

Brais: un coidador de animais

Samuel: un astronauta

Mario: do ejército

Inés: uno que exploró un castillo

David: un explorador que fue al bosque

Candela: un vaquero

Mario: non pode, porque non leva a estrella de vaquero aquí (senalando o seu peito).

David: podría tener la estrella tapada y el sombrero colgado. Y tampoco puede ser del ejército porque tendría manchitas.

Adán: un que traballa nunha gasolinera

Óscar: un astronauta

Samuel: un profesor

Santi: un cazador de lobos

Adrián M. :un dun ejército

Adrián S.: un luchador

Iván: polisia

Diana: pode ser o alcalde

Profe: de onde?

Óscar: de Forcarei

Rosana: no, el de Forcarei es mi papá.

Óscar: é de Pontevedra

Brais: tamén poderá ser que tivera algo detrás da espalda como pa escoitar o corazón

Santi: vos pensades que é médico?

Rosana: mi mamá es médico y no lleva esa bata

Mario: parece que ten unha chaqueta verde

Brais: pode ser que sexa un socorrista, porque ten algo cuadrado aquí (sinala os ombreiros)

Mario: non, porque non leva manga corta

Inés. Podía ser uno que cazaba cosas bonitas

David: puede ser un profesor de judo, porque los profesores de judo llevan en la chaqueta

Brais: non, pa eso tiña que estar así (móstrase erguido) e non así (representa a foto corporalmente) e tamén ten unha X negra.

Inés: seguro que arranca flores porque es un granjero

Óscar: pode ser de Protección Civil?

Santi: a min paréceme que non é nada desas cousas

Fontes documentais

- ▶ Implicación familiar e do centro
 - ▶ Carta ás familias solicitando a súa colaboración.
 - ▶ Informar ao centro do que estamos realizando (murais, notas, visitas...).
- ▶ Creación dun Recando ou Zona: libros, traxes, música, láminas,

Organización do traballo

- ▶ Deseño e programación das tarefas.
 - ▶ Fixar obxectivos.
 - ▶ Poucos e operativos.
 - ▶ Deben responder as preguntas expostas.
- ▶ Distribución do tempo.
- ▶ Organización do espazo e dos recursos.
- ▶ Secuencias as actividades.
- ▶ Definir pautas de observación.
- ▶ Establecer pautas de colaboración coa familia.

Obxectivos dos proxectos

- ▶ Favorecer a creación de estratexias de organización do coñecemento escolar en relación ao tratamento da información.
- ▶ Converter os proxectos nun eixo integrador de todos os coñecementos e saberes escolares, na que aprendizaxe se produce nun proceso encadenado.
- ▶ Organizar e xerarquizar os contidos de traballo.
- ▶ Facilitar a apertura da aula ao contorno, involucrando a outras persoas non docentes.
- ▶ Elaborar hipóteses, preguntas e explicacións de feitos e experiencias.
- ▶ Dar resposta as preguntas e as inquedanzas.
- ▶ Tomar conciencia de buscar e obter información para ampliar o coñecemento.

Marisa Álvarez

Obxectivos dos proxectos

- ▶ Utilizar e recorrer as diversas fontes de información.
- ▶ Descubrir distintos tipos de texto e soporte como recursos de información.
- ▶ Planificar e organizar as distintas actividades.
- ▶ Tomar decisións conxuntas e chegar a acordos no grupo e co grupo.
- ▶ Buscar solucións a problemas imprevistos.
- ▶ Utilizar técnicas elementais de recollida de datos.
- ▶ Avaliar o proceso, centrándose nas relacións creadas na aprendizaxe e nos procedementos, máis que nos contidos.

Marisa Álvarez

Obxectivos

- ▶ Identificar características e propiedades das distintas técnicas pictóricas que utilizaba Picasso e reproducir obras plásticas mediante elas.
- ▶ Potenciar a sensibilidade artística.
- ▶ Exercitar a observación.
- ▶ Mostrar curiosidade, respecto e coidado polas obras pictóricas.
- ▶ Elaborar biografías de Picasso.
- ▶ Valorar e respectar as producións plásticas dos compañeiros/as.

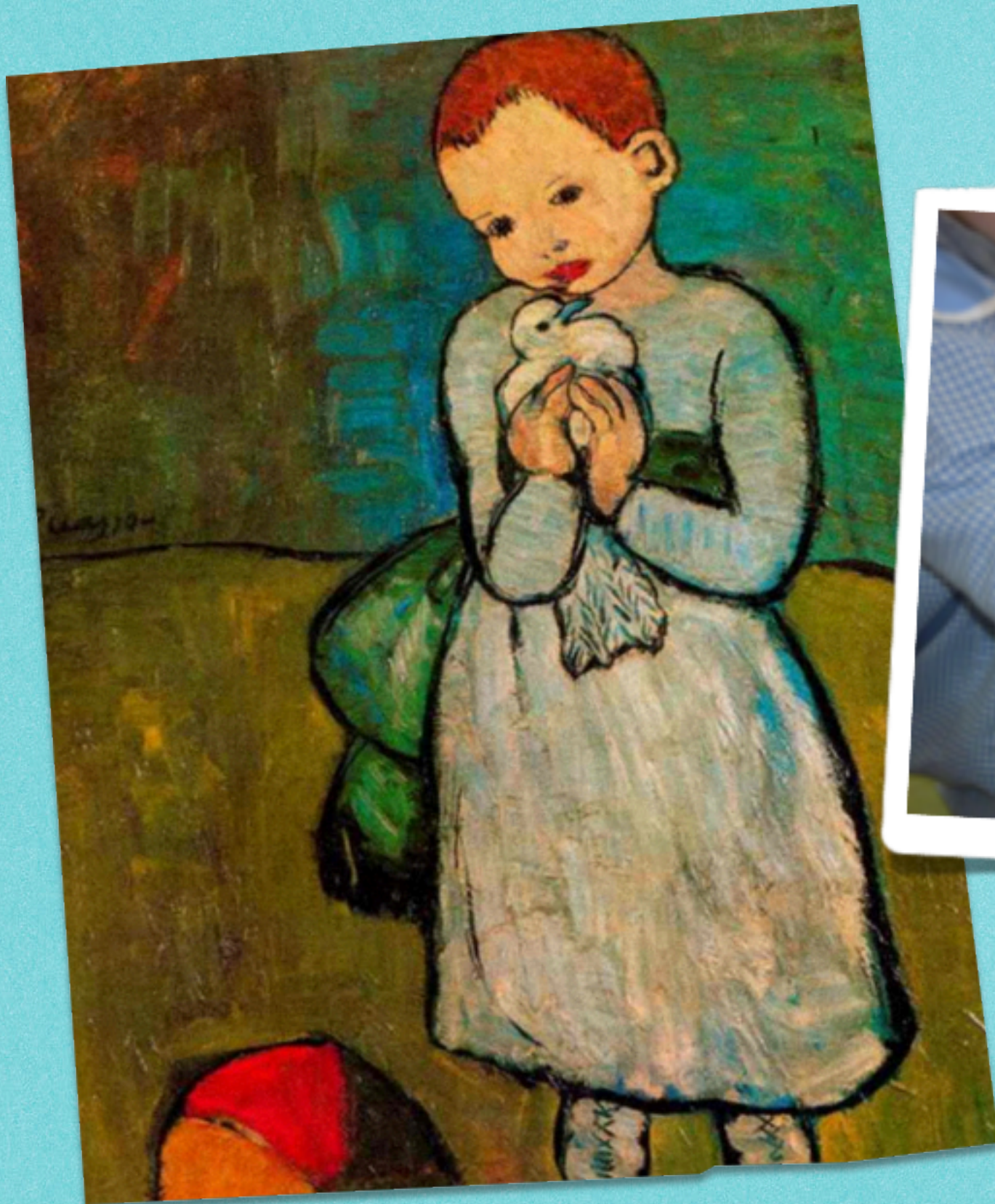
Contidos

- ▶ Coñecemento da vida e obra de Picasso.
- ▶ Procura de información a través dos diferentes medios: Internet, vídeos, xornais, libros,
- ▶ Experimentación de técnicas pictóricas con diferentes instrumentos (témpera, lápis, cera, rotulador).
- ▶ Confección das obras de Picasso de forma individual e colectiva.
- ▶ Goce e valoración dos traballos propios e dos compañeiros.
- ▶ Participación nas actividades expostas na experiencia.

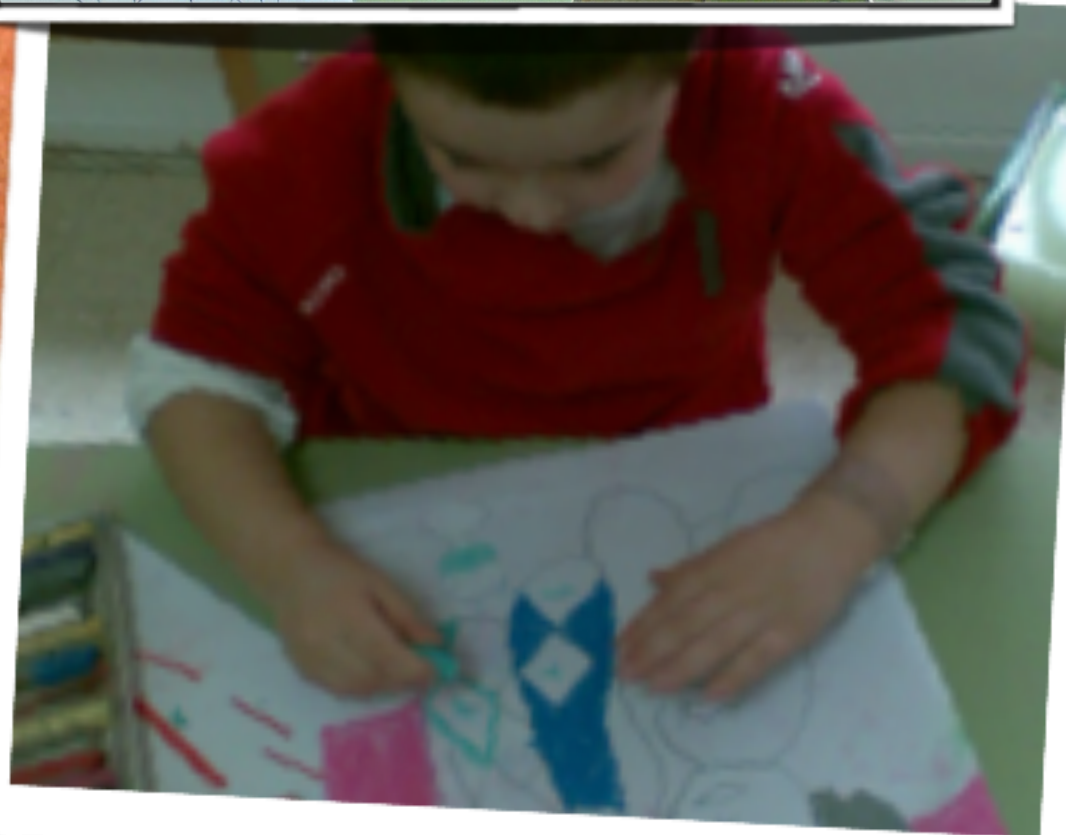
CANTO DURA UN PPROXECTO?

O que dure o
interés do
grupo!!!!

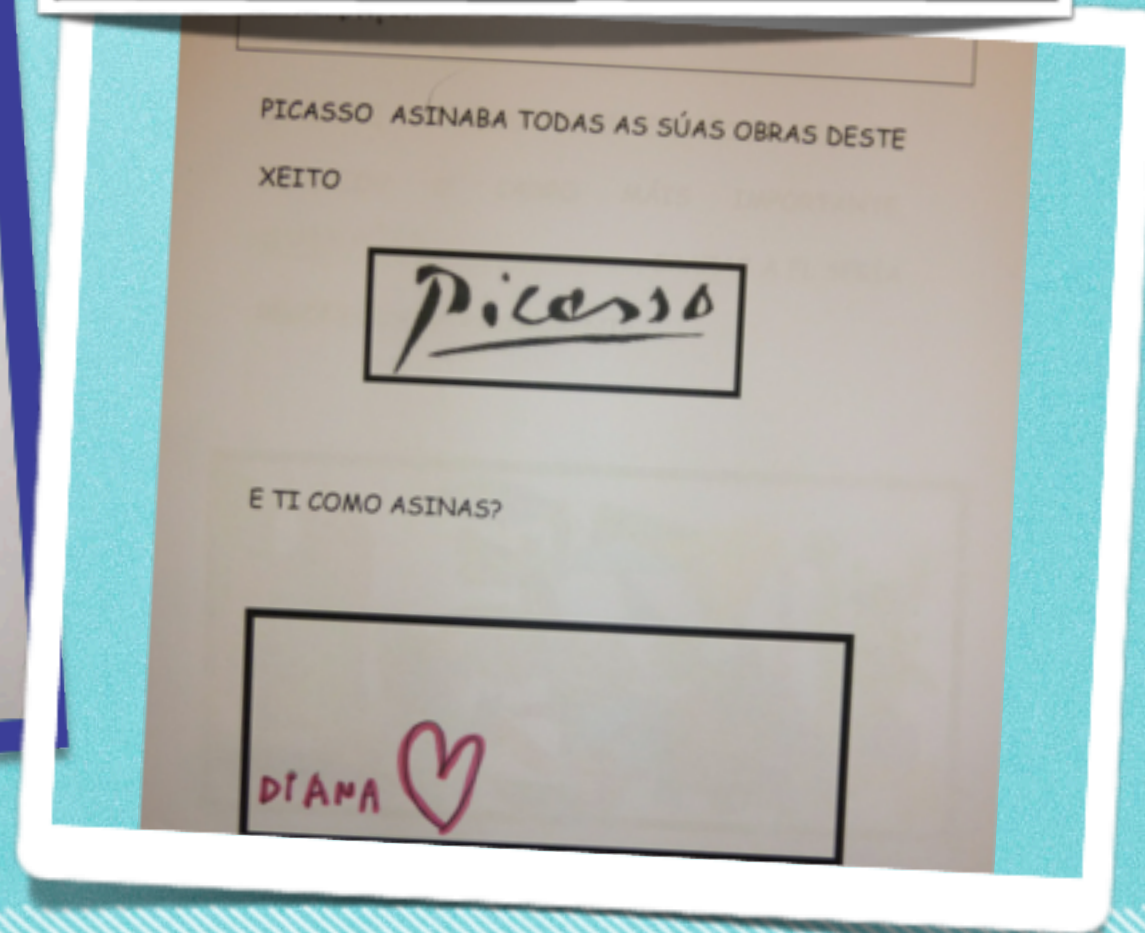
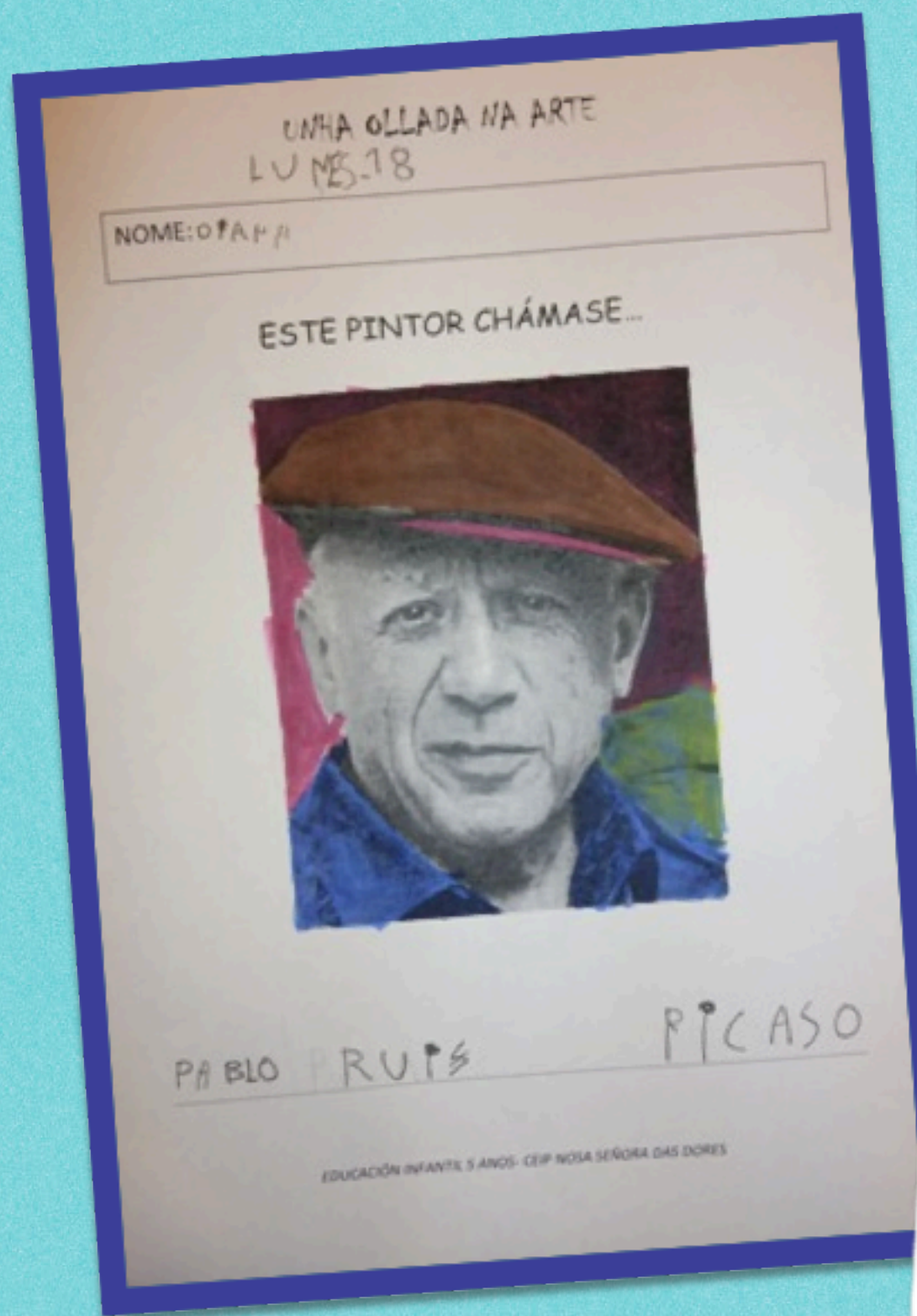

Avaliación do realizado

- ▶ Desenvolverase durante todo o proceso.
- ▶ Comprobaremos:
 - ▶ Se os alumn@s participaron e en que grado.
 - ▶ Que preguntas se respostaron e cales non?
 - ▶ Interese amosado durante o proceso.
 - ▶

Avaliación
Figuro- Analóxica

UN NOVO EXEMPLO

Aprendemos cos dinosauros

CEIP Nosa Señora das Dores (Forcarei)
Educación Infantil 5 anos
Curso 2012-2013

PUNTO DE INICIO

- Presentación de fotografías.
- Mochila Viaxeira (compensar desigualdades)
- Reto a facer: Caderno Viaxeiro

Boas a todos,

Son Biblo, a mascota da biblioteca do CEIP Nosa Señora das Dores, seguro que xa me coñecedes, xa que levamos dous cursos comunicándonos. Pois ben, nesta ocasión, entereime de que a vosa mestra estivera a ver, fai unhas semanas, a maqueta de varios animais prehistóricos. Que non me credes?, ollade, ollade ben!!!.

Seguro que os coñecedes, verdade?. Si, son os DINOSAUIROS, pois ben, nesta mochila engado material variado e relacionado con esta temática, espero que vos guste e que gocedes del durante

unha semana neste primeiro trimestre. Por certo, non vos esquezaades de cubrir este caderno viaxeiro, con que?, pois co debuxo do dinosauro, o que máis vos gustase.

Agora máns á obra!!!

APRENDEMOS COS DINOSAUIROS

CONCEMENTOS PREVIOS

Que sabemos?

Que queremos saber?

Fontes documentais

- ▶ Que comen?
- ▶ Onde viven?
- ▶ Como se defendían?
- ▶

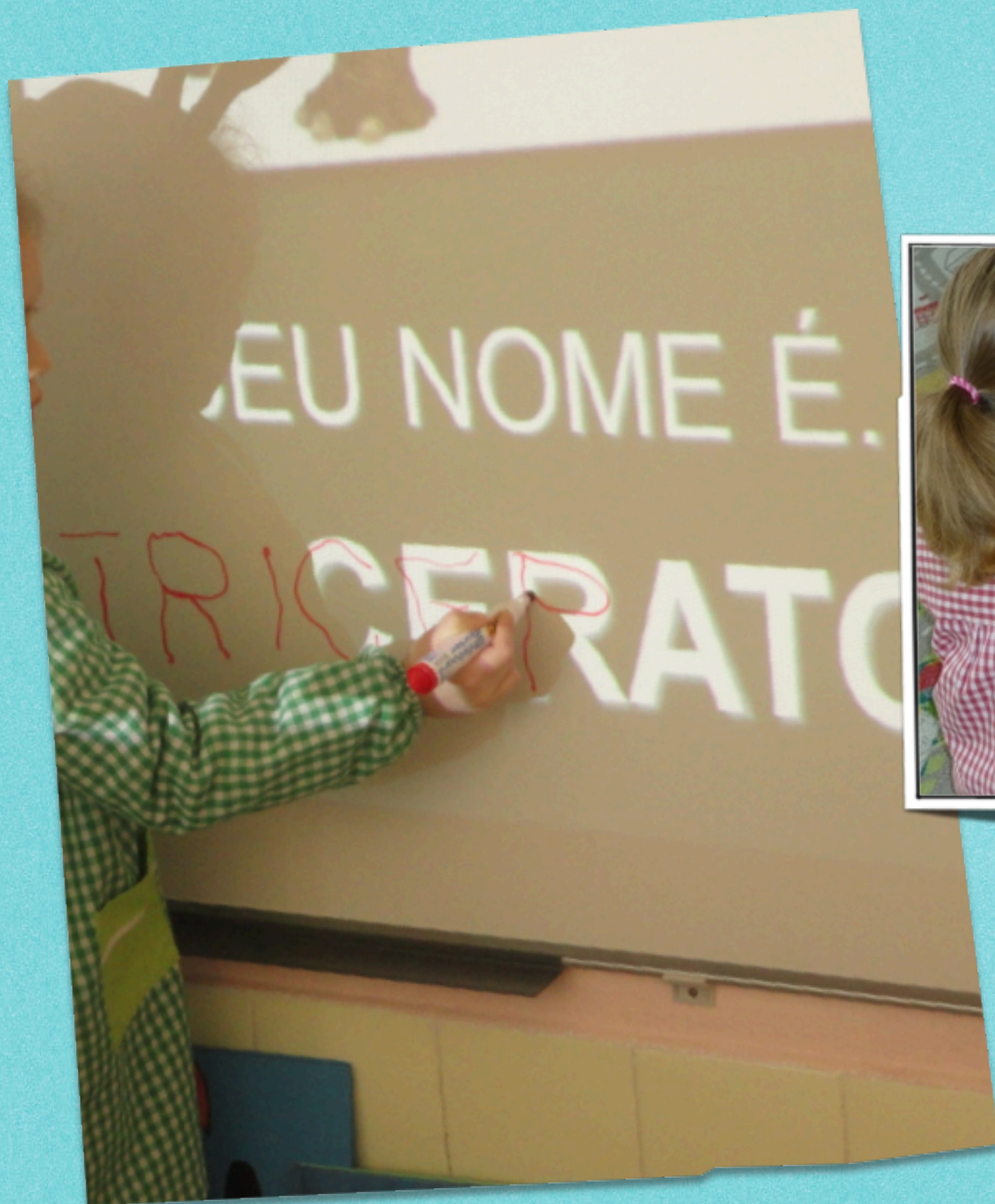

Obxectivos

- ▶ Diferenciar libros de información e libros de ficción ou contos.
- ▶ Coñecer datos significativos da vida e dos costumes dos dinosauros.
- ▶ Ser capaz de traballar en parella ou en pequeno equipo, cooperando e aportando.
- ▶ Avanzar na lectoescritura de forma significativa.

Organización do traballo

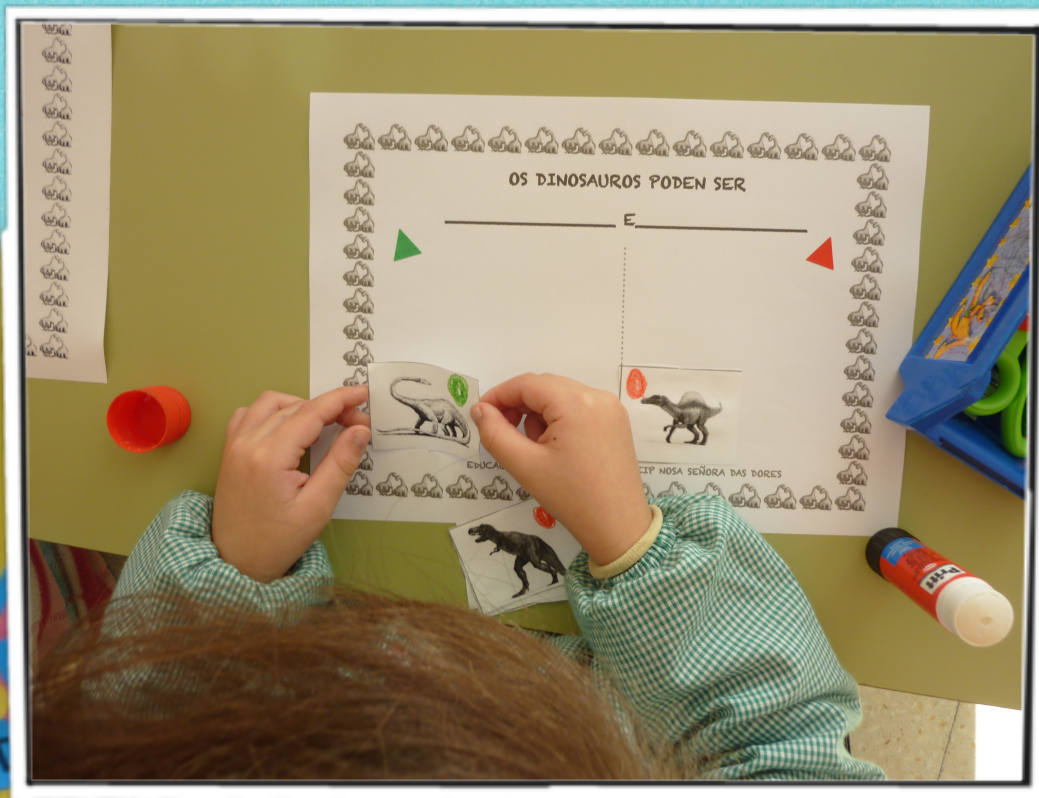
- ▶ Notificación ás familias.
- ▶ Lectura e Presentación dos dinosauros.
 - ▶ Medímolos
 - ▶ Actividades Tics
- ▶ Películas e vídeos alusivos
 - ▶ Elaboramos o dossier

**Trabajo en
equipo**

AVALIACIÓN

<http://www.quizrevolution.com/ch/a175956/go>

<http://vanessaarca.wix.com/dinosauros#!informacion/c1wfv>

<http://vanessaarca.wix.com/dinosauros#!xogos/c8hd>

Outras alternativas?

Secuencia Didáctica

A prensa- A noticia

É unha forma de organización de traballo na aula, mediante conxunto de situacións didácticas estruturadas e vinculadas entre si pola súa coherencia interna e sentido propio, realizadas en momentos sucesivos.

Myriam Nemerovsky

Xustificación

- ▶ É un recurso de gran valor didáctico.
- ▶ Axudaranos nos procesos de aprendizaxe de L-E.
- ▶ Ten unhas características e propiedades relevantes.

Obxectivos

- ▶ Familiarizarse coa estrutura dos textos informativos a través do traballo con diferentes modelos: xornal, revistas, folletos...
- ▶ Ler, interpretar, producir imaxes e texto como forma de comunicación.
- ▶ Amosar interese por empregar o xornal como un recurso didáctico.
- ▶ Buscar na prensa noticias coa axuda das familias.
- ▶ Descubrir a utilidade da lingua escrita como medio de comunicación e goce.
- ▶ Recoñecer o nome propio.
- ▶ Participar nas actividades grupais.
- ▶ Amosar hábitos de orde nos seus traballos.

Contidos

Propiedades do tipo de texto:

Función
Autor/autores
Público potencial
Relación co "real"
Extensión
Fórmulas fixas
Léxico
Categorías gramaticais
Estrutura do texto
Tipografía
Formato
Uso posterior á lectura
Modo de lectura
Relación título-contido
Relación imaxe-texto
Soporte
Tempos ou modos verbais
Personaxes
Temática...

Propiedades do sistema de escritura:

Diferenzas debuxo-escritura
Propiedades cualitativas
Propiedades cuantitativas
Direccionalidade do sistema
Tipos de letra
Separación entre palabras
Ortografía
Puntuación...

PROPIEDADES

Relación co real
Relación imaxe- texto
Tipografía e formato
Modo de lectura

ESCRITURA

Direccionalidade
Cualitativas
Cuantitativas
Tipo de letras

Actividades

- ▶ 1.- Que é un texto informativo?
- ▶ 2.- O nome do periódico.
- ▶ 3.- Lemos unha noticia. Creamos o panel de prensa.
- ▶ 4.- Lectura do xornal. Noticias longas e curtas.
- ▶ 5.- Recoñecer as partes da noticia.

Que é un texto informativo?

- Traeremos a aula diferentes tipos de textos informativos: revistas, folletos, xornais ... O alumnado manipulará libremente cada un deles e irá comentando no faladoiro as semellanzas e diferenzas que aprecia entre eles: formato, tipografía empregada, uso, ...

O nome do periódico

- ▶ Nesta primeira toma de contacto será fundamental recoñecer a localización do nome do periódico, letras empregadas, cores Podemos contrastar con outro periódico e ver as semellanzas e diferenzas ao tocante do seu nome. Posteriormente contaremos e compararemos as palabras empregadas no nome do xornal, cal ten máis e cal ten menos, tipoloxía e cores empregadas

Lemos unha noticia

- A mestra le a nova ao grupo clase. É importante que nos fixemos se esta ten ou non imaxes, se están relacionadas. Posteriormente os alumnos deberán recoñecer as letras do seu nome e escribilas (é moi importante que se fixen na direccionalidade á hora de levar a cabo este exercicio).

Panel da prensa

- ▶ Será nese panel onde exporemos as novas que nos gustaría comentar con toda a clase; unha vez á semana dedicamos un anaco do noso tempo a compartilas. Unha vez comentadas as gardamos nun álbum.
- Sempre que leamos novas, é importante reflexionar sobre a necesidade de realizar a lectura seguindo a direccionalidade (de esquerda a dereita e de arriba a abaixo).

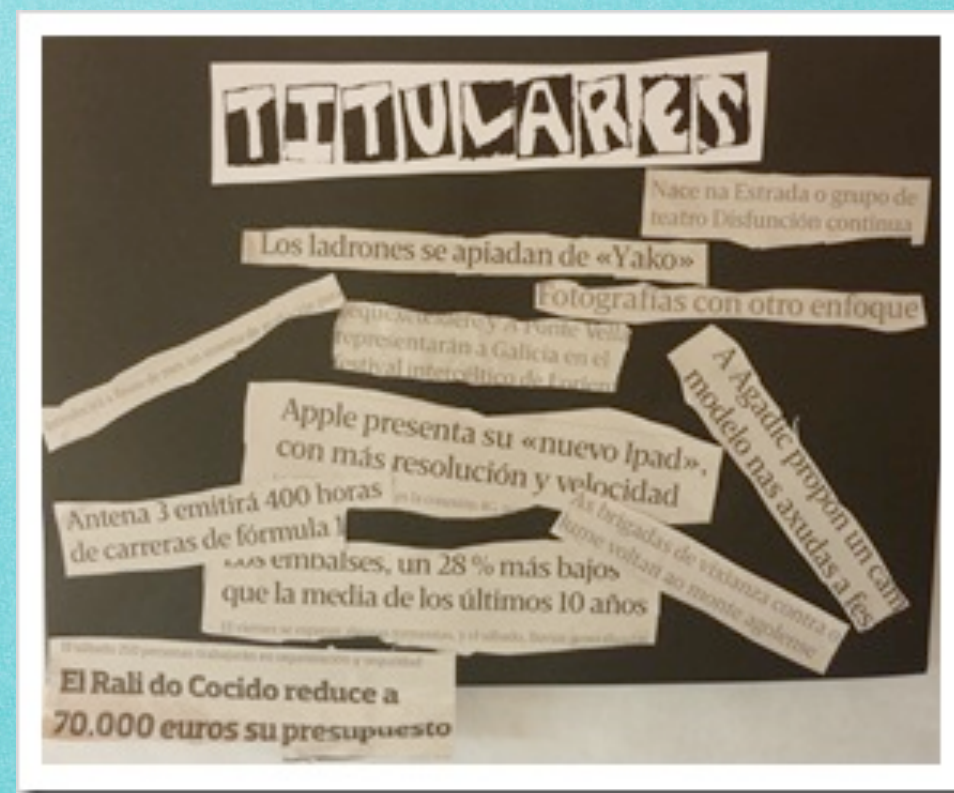
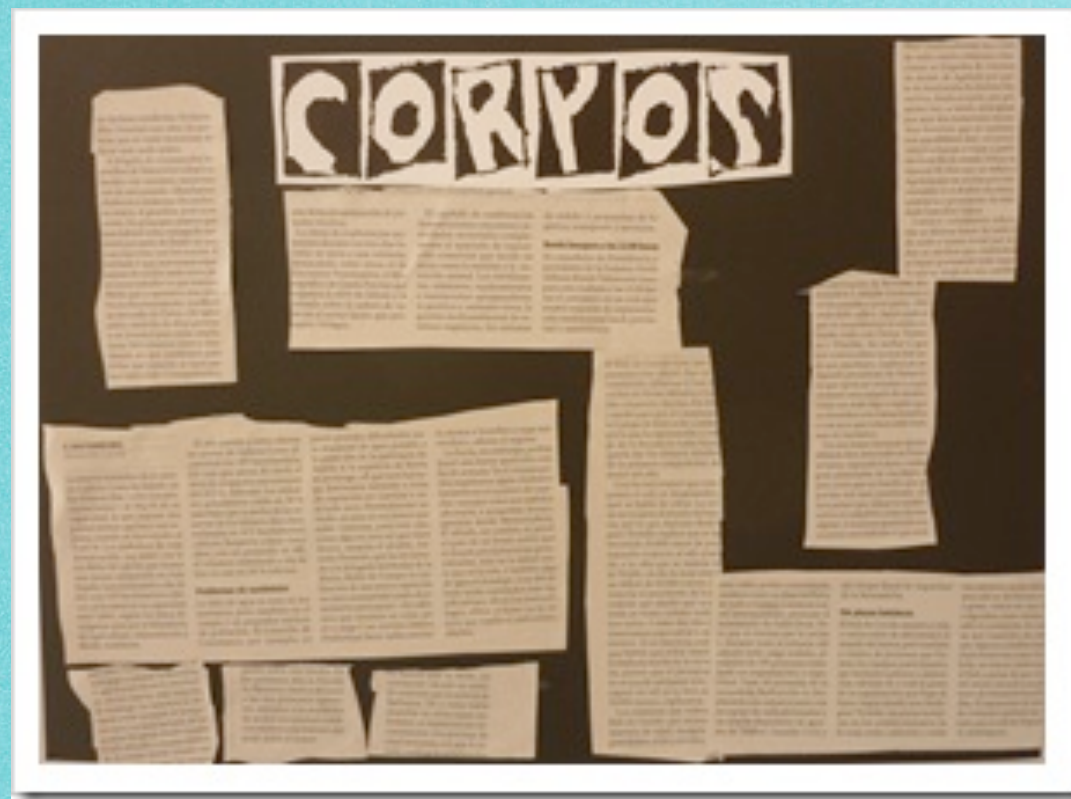
Lectura do xornal. Noticias longas e curtas

- ▶ Empezaremos a revisar o xornal, analizando e deténdonos na forma de lelo: empezamos pola portada, pasamos á contraportada e continuamos cara diante.
- ▶ Os alumnos contarán con recortes de diferentes noticias do xornal. Deberán clasificalas segundo sexan longas ou curtas. Disporán de cartolinas por parellas para poder clasificalas. Posteriormente farase unha posta en común.

Recoñecer as partes da noticia

- Partes da noticia: titular, pé de foto, foto e o corpo da noticia. Despois de ter revisado varias noticias, proporcionaremoslle unhas tarxetas coas partes mencionadas e deberán colocalos na nova que escollan (neste exercicio será preciso fixarnos na propiedade cuantitativa e cualitativa do texto escrito).

Avaliación

- ▶ Diferenza entre un periódico e un folleto ou revista.
- ▶ Emprega as imaxes como fonte comunicativa.
- ▶ Localiza as partes dun xornal.
- ▶ Diferenza as partes dunha noticia.
- ▶ Utiliza a lingua escrita para expresar ideas.
- ▶ Participa activamente das actividades de aula.
- ▶ Recoñece o seu nome.

“Trabajar con niños quiere decir tener
que hacer las cuentas con pocas
certezas y muchas incertidumbres”.

Loris Malaguzzi

BIBLIOGRAFÍA

- ▶ AAVV (2012) Los proyectos de trabajo en el aula. Reflexiones y experiencias prácticas. Editorial Graó: Barcelona.
- ▶ Arias, A. , Arias D., Navaza, Mª Victoria y Rial Mª Dolores (2009). O traballo por proxectos. Xunta de Galicia: Santiago de Compostela
- ▶ Arias Correa, A. e Rial Fernández, M.D. (1996). Traballar por proxectos nas aulas de infantil e primaria. Xerais:Vigo.
- ▶ Díez Navarro, M. C. (2002). El piso de abajo de la escuela. Los afectos y las emociones en el día a día de la escuela infantil. Editorial Graó: Barcelona.
- ▶ Díez Navarro, M.C. (1995). La oreja verde de la escuela. Ediciones Torres:Madrid.
- ▶ Hernández F. e Ventura, M. (1992). La organización del currículum por proyectos de trabajo. El conocimiento es un calidoscopio. Editorial Graó/ICE:Barcelona.
- ▶ Martínez Chillán, G (2000). Proyectos de trabajo. Una escuela diferente. Madrid: La Muralla.
- ▶ Medina, A y Vallejo, A. (2014). Los proyectos de trabajo. Hacer realidad los deseos investigando y creando respuestas. Aula de Infantil, 74, 11-27.

Grazas!!!

Vanessa Arca Magariños

vanessa.arca@edu.xunta.es